

NUTQINI O'STIRISH

Nizomiddinova Dildora Nosirovna

Qo'qon DPI Boshlang'ich ta'lim nazariyasi kafedrası katta o'qituvchisi

Tel: 90 304 73 10

dnizomiddinova@list.ru

Bugungi kunda ta'lim tizimida olib borilayotgan islohotlar maktab ta'limi tizimini ham keng miqyosda isloh qilishni, maktablarda o'quv adabiyotlar, darsliklar, uslubiy qo'llanmalar va metodikalarni qayta ko'rib chiqishni hamda dunyo mamlakatlarida qo'llanilayotgan samarador tajribalarni amaliyotda qo'llashni asosiy masala qilib qo'ydi. Yaqin besh yillikda maktab ta'limi tizimida amalga oshirilgan o'zgarishlar hamda ta'lim davomiyligini ta'minlashga qaratilgan chora-tadbirlar o'quvchilarga boshlang'ich sinflardan o'qish sifati va yaxshi bilim olish imkonini yaratib bermoqda. Inson va jamiyat uchun zarur bo'lgan bilimlar miqdori tez sur'atlar bilan o'sib borayotgan zamonaviy sharoitda, o'quvchilar endi faqat ma'lum miqdordagi bilimlarni o'zlashtirishi bilan cheklanib bo'lmaydi. O'quvchilarda ularning bilimlarini to'ldirishga bo'lgan ehtiyoj va qobiliyatni rivojlantirish juda ham muhim. Bu vazifani hal qilishning shartlaridan biri jamiyatdagi har bir shaxs nutqining rivojlanganligidir. Tilni o'zlashtirish insonning kognitiv faoliyatida muhim rol o'ynaydi. O'quvchi yetarlicha til tayyorgarligisiz, nutqiy malakasiz barcha fanlarni muvaffaqiyatli o'zlashtira olmaydi. Tilni o'rganishning amaliy tomoni ayniqsa alohida masala: o'quvchilarda kattalar nutqini idrok etish va tushunish, to'liq, matnni yetarlicha tez va ongli o'qish nafaqat baland ovozda, balki jimgina, shuningdek, nutq va yozish orqali, ya'ni og'zaki va o'z fikrlarini, his-tuyg'ularini yozma ravishda ifodalash qobiliyatlarini shakllantirish zarurdir.

Bolalar nutqini o'stirishga yordam beradigan eng muhimi texnologiyaga yo'naltirilgan turdagi innovatsion metodlar bo'lib bu **ko'rgazmali texnologik vositalardan foydalanish**dir. Bolalarga texnologiya vositalari elektron doskalar, kartinalar, qisqa videolarni proyektorda namoyish etish va boshqa texnik vositalardan foydalanish maqsadga muvofiqdir. O'quvchilarga mashg'ulotlar davomida darsliklarni to'ldirish uchun audio-vizual materiallarni qo'shing. Bu modellar, lentalar, filmlar, rasmlar, infografika yoki boshqa aqlni xaritalash va miya xaritasi vositalari bo'lishi mumkin. Bunday vositalar ularning tasavvurini rivojlantirishga va o'sishiga yordam beradi. Ushbu usullar nafaqat tinglash qobiliyatini rivojlantiradi, balki tushunchalarni yaxshiroq tushunishga yordam beradi. Agar o'qituvchi texnologiyani yaxshi bilsa, boshlang'ich sinf yoshidagi bolalar uchun ajoyib slayd-shou yoki prezentatsiyalar yaratish uchun foydalanish mumkin bo'lgan bir qator aqlli ilovalar ham mavjud.

Ijodkorlikni rag'batlantirish uchun turli vositalardan foydalanish o'quvchilardagi yosh ongni hayajonga soladigan va ularning qiziqishini uyg'otadigan o'yinlar yoki vizual mashqlar shakllarda bo'lishi mumkin. Bu har bir yosh o'quvchining ijodiy qobiliyatini aniqlash va ijodiy hissalarini rag'batlantirish uchun vaqt sinovidan o'tgan usuldur.

Ochiq savollar berish metodi. Boshqa bir usul o'quvchilarning dunyoqarashini kengaytirish uchun o'qituvchilar ochiq savollarni berish orqali sinfda jonli munozaralarni rag'batlantirishlari kerak. O'quvchilar o'zlarining bilimlari asosida birlashtiruvchi elementlarni birlashtirishlari, shuningdek, yechimni birlashtirish uchun ma'lumotlarni taqdim etishlari mumkin, keyin ular dalillar yordamida qo'llab-quvvatlashlari mumkin. Bu o'quvchilarga nafaqat o'z ovozi topishga, balki o'z fikrlarini ifoda etishga va o'z fikrlarini qo'llab-quvvatlashga yordam beradi.

Yuqoridagi kabi boshlang'ich sinf o'quvchilarini o'qitishda yangi va o'ziga xos innovatsion metodlardan foydalanish kelajakda har bir o'quvchining intellektual imkoniyatlarini oshirib, sifatli kadrlar zahirasi shakllanishi uchun yetarlicha shart-sharoitlar yaratadi. Olingan tajribalarni

qo'llay bilish, ushbu metodlarning natijadorligini muntazam monitoring qilish, kamchiliklarni bartaraf etish yo'llarini toppish va shu orqali boshlang'ich sinf o'quvchilarining nutqini o'stirishda mukammal tizimni shakllantira olish oldimizda turgan eng muhim vazifalardan biri bo'lishi lozim.

Adabiyotlar:

1. Nizomiddinova, D., & Vasilakhon, I. (2020, June). ABOUT COMBINED TOPONYMS IN THE FORM "OT+ VERB" AND "VERB+ OT". In *Archive of Conferences* (Vol. 1, No. 1, pp. 128-129).
2. Nosirovna, N. D. (2022). ABOUT SOME ANTHROPOONYMS OF FERGANA VALLEY. *Galaxy International Interdisciplinary Research Journal*, 10(12), 1124-1131.
3. Nosirovna, N. D. (2022). Regarding the Study of the Simple Names of the Fergana Region According to the Morphological Structure. *INTERNATIONAL JOURNAL OF INCLUSIVE AND SUSTAINABLE EDUCATION*, 1(5), 82-85.
4. Nosirovna, N. D. (2022). Anthroponyms are a priceless treasure of our language, a monument of our history. *Emergent: Journal of Educational Discoveries and Lifelong Learning (EJEDL)*, 3(02), 16-19.